

DSM EN PARTNERS GOOIEN AL HUN CHARMES IN DE STRIJD VOOR VOLDOENDE MBO'ERS

DE LIMBURGSE VERLEIDING WERKT

Mbo'ers zijn onmisbaar voor de procesindustrie, maar het vraagt de nodige verleidingskunst om ze te vinden en binden. Limburgse bedrijven zijn daar inmiddels meester in. Meeloopdagen, miniplants op vmbo-scholen, speeddates en carrièrestartgaranties: ze halen alles uit de kast. Met succes, stelt DSM: "Er valt voor ons straks echt wat te kiezen."

Tekst: Marloes Hooimeijer

Alles draait om samenwerking en ketenaanpak." Herm Hendrikk (*senior consultant labor market & education* bij DSM Nederland) kan het niet vaak genoeg benadrukken, want dát is de sleutel om regionale arbeidsmarktproblemen te tackelen. De praktijk in Zuidoost-Nederland bewijst het volgens hem. Ondernemingen nemen er gezamenlijk met de andere twee O's (overheid en onderwijs) de verantwoordelijkheid om voldoende aanbod van goed opgeleide procesoperators, *maintenance technicians* en laboranten te creëren. "Hier zijn we allemaal bij gebaat. Je kunt dit als bedrijf niet alleen", aldus Hendrikk. DSM heeft volgens hem veel ervaring qua betrokkenheid bij het regionale onderwijs. Hij zet zich er zelf inmiddels ook alweer jaren voor in. "We hebben onder meer een belang bij voldoende procesoperators op mbo-niveau. Het grootste deel van de nieuwe instroom die we nodig hebben, heeft te maken met proces-

operators die met pensioen gaan. Door het verhogen van de pensioenleeftijd is de uitstroom momenteel minder groot, maar uiteindelijk komt die alsnog."

Er wordt steeds meer van operators verwacht, dus stelt DSM bij nieuwe instromers hogere kwaliteitseisen dan voorheen. "Stroomden ze eerst nog in met Vapro-A, nu vragen we minimaal Vapro-B of zelfs C. De operator van tegenwoordig moet problemen goed kunnen analyseren en is betrokken bij projecten om het productieproces te verbeteren, bijvoorbeeld door slimmer om te gaan met grondstof-, stoom-, stroom- en gasverbruik. Hij moet daarin ook goed kunnen communiceren met de staf."

De vraag naar laboranten is beperkt. Daar verwacht Hendrikk minder krapte, omdat veel standaardhandelingen in de labs inmiddels zijn geautomatiseerd. Indirect heeft DSM er veel belang bij dat er voldoende goede *maintenance technicians* in de regio beschikbaar zijn. "Voor onderhoudswerkzaamheden

huren we veel contractors in. Als zij er niet zijn, komen onze fabrieken stil te liggen en kunnen onze laboratoria niet draaien."

Doorstroom vmbo'ers

DSM zet in zijn ketenaanpak in op alle onderwijsniveaus (zie kader). Omdat vooral de vraag naar voldoende mbo'ers groot is, is er veel aandacht voor de doorstroom vanuit het vmbo naar de juiste mbo-opleidingen. De organisatie Procestech-niek & Maintenance Limburg (PML) speelt hierin volgens Hendrikk een cruciale rol. Zo'n veertig proces- en maintenancebedrijven in Limburg zijn daarbij aangesloten. DSM is een van de initiatiefnemers en Hendrikk is er bestuurslid. "PML was de eerste die een Week van de Procestech-niek organiseerde, om vmbo-leerlingen kennis te laten maken met beroepen in de procesindustrie. Dat initiatief heeft inmiddels ook in veel andere regio's navolging gekregen."

Andere initiatieven van PML, die volgens Hendrikk steeds meer inge-

Vmbo-leerlingen aan het werk bij de miniplant van College Den Hulster in Venlo. (Ze dragen geen PBM omdat de installatie louter water bevat.)

FOTO: PROCESTECHNIEK & MAINTENANCE LIMBURG

bed raken in het vmbo, zijn de mee-loopdagen bij bedrijven, 'operator voor de klas'-bijeenkomsten en de miniplants op school. Inmiddels is op zes vmbo-scholen zo'n miniplant geplaatst. Het is een procestechnische installatie waarmee derde- en vierdejaars leerlingen kennis kunnen maken met de beroepen van operator en maintenance technician. "Er wordt een proces uit de praktijk gesimuleerd. Ze leren er apparatuur bedienen en sleutelen. Om de leerlingen goed te kunnen begeleiden, hebben de docenten stage gelopen op echte plants met een dergelijk proces. Het liefst plaatsen we op iedere vmbo-school zo'n plant, maar dat is niet realistisch: het is dure apparatuur."

Kritische succesfactor

Veel aandacht voor zichtbaarheid van beroepen en bijbehorende mbo-opleidingen dus. Maar zeker zo'n "kritische succesfactor" is volgens Hendriks de persoonlijke aandacht voor de leerlingen. "Als zij zich tijdens een van die activiteiten geïnte-

resseerd tonen, benadrukken we het belang van een diploma in de juiste richting. We geven hun gegevens door aan de betreffende opleiding, zodat het roc contact op kan nemen om de mogelijkheden te bespreken – soms zelfs tijdens een huisbezoek. Als ze nog eens met hun ouders bij een van de bedrijven willen komen kijken, kan dat. Het is belangrijk dat ze zich goed kunnen oriënteren en kunnen proeven aan de industrie. Zeker moeders zijn vaak bepalend in de studiekeuze en die hebben niet direct gevoel bij procestechniek." Om ervoor te zorgen dat die geïnteresseerde vmbo'ers een vloeiende overgang naar het mbo kunnen maken, wordt er – net als in andere delen van Nederland – door de samenwerkingspartners in Limburg volop gewerkt aan 'doorlopende leerlijnen'. "Procestechniek en maintenance krijgen als onderdeel van die doorgaande leerlijnen een structurele plek in het vmbo-onderwijs, zodat leerlingen er al kennis mee kunnen maken. Dat geldt zowel voor de vakmansroute, die door-

'Het is belangrijk dat vmbo'ers zich goed kunnen oriënteren en kunnen proeven aan de industrie'

stroom naar mbo-niveaus 2 en 3 mogelijk maakt, als voor de technologieroute voor doorstroom naar mbo-4. De doorlopende leerlijn is hier en daar al een feit; op termijn wordt die over alle vmbo-scholen in de regio uitgerold."

Kwaliteit mbo

Met deze inspanningen zorgt het bedrijfsleven ervoor dat de mbo-opleidingen ook daadwerkelijk volstromen. Uiteraard moeten die opleidingen voldoende aansluiten bij ►

‘Het verheugt ons enorm dat er nu honderd leerlingen in de BOL-opleiding procestech-niek zitten’

BASIS- EN VOORTGEZET ONDERWIJS

DSM zet in zijn ketenaanpak in op alle onderwijsniveaus. Herm Hendrixx: “We vinden dat je kinderen en jongeren op diverse momenten in hun schoolloopbaan met *science* en technologie in aanraking moet laten komen. Zodat ze bewust voor een vakkenpakket en opleiding in bètarichting kunnen kiezen, om vervolgens bij een bedrijf als het onze te gaan werken.”

Dus start DSM al bij het basisonderwijs. In het programma *Chemelot2Discover* gaan kinderen uit de groepen 7 en 8 samen met Chem (hoofdrolspeeler in een interactieve film) op ontdekkingsstocht in het chemiepark. “We bieden het programma samen met zeven andere Chemelot-bedrijven aan voor circa vijftig basisscholen in de omgeving.” Daarnaast is DSM een van de *founding fathers* van Jet-Net, dat zich richt op het stimuleren van havo- en vwo-leerlingen om voor een bètatechnische vervolgopleiding te kiezen.

KOPPELING MET CENTRUM VOOR INNOVATIEF VAKMANSCHAP

Waar mogelijk wordt in de mbo-opleidingen een link gelegd met Chemelot Innovation & Learning Labs (CHILL). CHILL is gevestigd op de Brightlands Chemelot Campus en is een combinatie van een Centrum voor Innovatief Vakmanschap (CIV, gericht op mbo) en een Centre of Expertise (CoE, gericht op hbo). DSM is een van de initiatiefnemers. Herm Hendrixx: “CHILL biedt practicumvoorzieningen die up-to-date zijn met de huidige technologieën. Mbo’ers laboratoriumtechniek kunnen hier het laatste deel van hun opleiding volgen of een plusprogramma procestech-niek. Voor mbo-studenten procestech-niek is er zo’n plusprogramma laboratorium-techniek. In de praktijk komen laboranten en procesoperators elkaar immers gere-geld tegen.” De mbo-studenten draaien ook mee in *real life*-opdrachten die bedrijven op Chemelot aan CHILL uitbesteden. “Daarvoor gaan ze in een multidisciplinair team, met deelnemers van verschillende opleidingsniveaus, aan de slag. De praktijk leert dat die koppeling met de bedrijven de opleidingen extra aantrekkelijk maakt. Studenten vinden het heel uitdagend en verfrissend om concreet voor zo’n bedrijf een opdracht met resultaatverplichting uit te voeren. Het brengt bedrijven en studenten op een laagdrempelige manier bij elkaar in beeld.”

de behoeften van dat bedrijfsleven. “Daar zijn we als DSM nauw bij betrokken. In de stuurgroep van PML zit een vertegenwoordiger van het roc en per opleiding zitten er experts uit de bedrijven in de begeleidingsgroepen. Ze kijken naar het curriculum voor komende studieja-ren. Daarin spelen de nieuwe keu-zedelen een belangrijke rol. Je kunt als opleiding een blok marketing gaan aanbieden in de operatoroplei-ding, terwijl een blok maintenance of monstername er beter bij past. Daar moet je met elkaar over nadenken. Ook kwaliteit en kwanti-teit van stageplaatsen, inhoud van practica en gastlessen, en bijscho-ling van docenten zijn onderwerpen die hier aan de orde komen.” Van de honderd instromers moeten er uiteindelijk minstens negentig hun diploma halen, meent Hendrixx. “Via speeddates kunnen ze vervol-gens doorstromen naar de bedrijven die hierin investeren. Als PML bie-den we de afstudeerders een cari-èrestartgarantie. Als ze hun diploma halen en bij een van de aan-gesloten bedrijven in dienst treden, krijgen ze een tegemoetkoming in hun school- en boekengeld. Al zijn ze natuurlijk niet verplicht bij een van ons te komen werken. Door-gaans hebben de afgestudeerden

die DSM aanneemt al stage bij ons gelopen. We proberen ze tijdens de opleiding zo veel mogelijk van ons bedrijf mee te geven.”

Beroepsopleidende leerweg

Dat is des te belangrijker nu DSM en de andere bedrijven in de regio meer inzetten op de beroepsoplei-dende leerweg (BOL, de reguliere dagopleiding) dan op de beroepsbe-geleidende leerweg (BBL, een com-binatie van werken en leren betaald door de werkgever). “In het verleden heeft DSM veel in de instroom via BBL-trajecten geïnvesteerd, maar dat is heel kostbaar. BBL benutten we nu nog vooral om eigen opera-tors te laten doorstromen, van Vapro-B naar Vapro-C bijvoorbeeld. Verder richten we ons hoofdzakelijk op voldoende instroom bij de BOL-opleidingen.”

En het werkt, concludeert hij: “Een aantal jaar geleden kwamen er nog nauwelijks goed opgeleide opera-tors van BOL-opleidingen op de markt. Inmiddels zijn dat er steeds meer, ook steeds vaker met een havo-achtergrond. Het verheugt ons enorm dat er nu honderd leerlingen in de BOL-opleiding procestech-niek zitten, ook steeds meer op niveau B en C. Er valt voor ons als bedrijven straks echt wat te kiezen.” ■